

SELETUSKIRI

maeluministri määruse “Maaeluministri 29. juuli 2015. a määruse nr 76 “Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeeringutoetus” muutmise” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 alusel.

Maaeluministri 29. juuli 2015. a määruse nr 76 “Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeeringutoetus” (edaspidi *määrus*) muutmise määruse eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) tehakse vajalikud muudatused määruse paremaks rakendamiseks. Käesoleva määruse muutmise on vajalik „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse” alategevuse liigi 4.3 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid” paremaks rakendamiseks. Määruse muutmise eelnõu olulisemad muudatused on seotud taotlejale esitatavate nõuetega ja toetuse saaja kohustusega, mille eesmärk on täpsemini eristada taotlejale ja toetuse saajale esitatavaid nõudeid ja kohustusi ning seeläbi parandada õigusselgust. Määruse §-des 3, 4, 19 ja 19¹ on sätestatud, kes saab olla toetuse taotleja, ning nõuded taotlejale ja toetuse saaja kohustused, tuues välja eraldi toetuskõlblikkuse tingimused, toetuse saaja põhikohustused ja muud kohustused. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuste ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuse osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73), artiklis 35 on sätestatud toetuskõlblikkuse kriteeriumi, kohustuste või muude kohustuste täitmata jätmise tagajärjed. Määruse muutmise tulemusel on nõuded taotlejale ja toetuse saajale ning nende kohustustele täpsemini ja selgemini eristatavad ja seeläbi on selgemad ka nende kohustuste täitmata jätmise tagajärjed. Ülejäänud muudatused on oma olemuselt täpsustavad ja selgitatavad.

Olulisemaks muudatuseks on ka toetuse andmise välistamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohas olevale maal tegevuse elluviimiseks.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi maaelu arengu osakonna maaparanduse ja maakasutuse büroo peaspetsialist Reena Osolin (625 6287, reena.osolin@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (625 6202, jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 14 punktist.

Eelnõu punktis 1 tehtava muudatusega täpsustatakse selguse huvides § 2 lõike 4 sissejuhatava lauseosa sõnastust. Silmas tuleb pidada, et nimetatud säte kehtib ainult mittetulundusühingu või metsaühistu ettevõtjast liikme kohta. Mittetulundusühingu või metsaühistu korral arvutab Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) tema ettevõtjast liikme kohta vähese tähtsusega abi suuruse määruse §-s 2 nimetatud tegevuste korral investeeringuobjektide kaupa. Vähese tähtsuse abi suurus arvutakse iga

mittetulundusühingu või metsaühistu ettevõtjast liikme kohta. Nimetatud säte ei kehti põllumajandustootjale ja erametsaomanikust ettevõtjale, kes taotlevad toetust määruse §-s 2 nimetatud tegevuste kohta iseseisvalt. Viimasel juhul määrab PRIA kogu §-s 2 nimetatud tegevuse toetussumma ettevõtja vähese tähtsusega abi summaks.

Eelnõu punktiga 2 sätestatakse, et sellel taotlejal, kes võttis üle FIE ettevõtte, ei pea taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta olema vähemalt 12 kuu pikkune. Raamatupidamise seaduse § 13 lõike 2 kohaselt võib raamatupidamiskohustuslase asutamisel, lõpetamisel, majandusaasta alguskuupäeva muutmisel või muul seadusega ettenähtud juhul majandusaasta olla lühem või pikem kui 12 kuud, kuid ei tohi ületada 18 kuud. Muudatus võimaldab ettevõtjatel ettevõtte ülevõtmise aega paindlikumalt planeerida. Samas tuleb jälgida, et ka siis, kui ülevõtja või ülevõetava majandusaasta on lühem kui 12 kuud, peavad taotleja ja selle füüsilisest isikust ettevõtja majandustegevus kas koos või eraldi täitma toetuse andmiseks kehtestatud miinimumnõudeid (näiteks tegutsemisaeg kaks majandusaastat või nõutud põllumajandusliku müügitulu olemasolu, kui toetuse taotleja on põllumajandustootja).

Eelnõu punktis 3 tehtava muudatuse kohaselt ei pea mittetulundusühing ja metsaühistu enam esitama PRIA-le lisas 1 toodud kinnituskirja. Halduskoormuse vähendamise eesmärgil pole vajalik enam PRIA-le esitada nende liikmete kinnituskirja, kelle maal investeering tehakse. Toetuse taotlemiseks tuleb esitada üldkoosoleku protokoll, millest nähtub tema liikmete otsus toetuse taotlemiseks „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*) raames. Toetuse andmise tingimustega ei ole vaja reguleerida taotleja ja tema liikme vahelisi suhteid. Mittetulundusühingul või metsaühistul tuleb toetuse taotlemisel arvestada, et mittetulundusühingu või metsaühistu ja tema liikme omavahelised õiguslikud suhted peaksid olema sellegipoolest kokku lepitud, kas kinnituskirja, käsunduslepingu või muu sarnase õigussuhte alusel, kus peaks olema sätestatud toetuse võtmisega kaasnevad poolte õigused ja kohustused, sealhulgas rahalised kohustused omafinantseeringu tasumisel. See, kuidas need kokkulepped omavahel täpsemalt sõlmitakse, ei kuulu toetuse andmise tingimuste reguleerimisalasse.

Eelnõu punktiga 4 sätestatakse, et kui taotlejaks on metsaühistu, siis peab tema taotluses toodud reguleerival võrgul kavandatavad tegevused paiknema vähemalt 70% ulatuses metsamaal. Drenaaži suudmetel tehtavad maaparanduslikud tegevused ei kuulu põllumajandusmaa reguleeriva võrgu pinna arvestusse. Samasse arvestusse ei kuulu ka eesvoolu ja sellel kavandatavate rajatiste toetatavad tegevused. Seda põhjusel, et eesvoolud ei ole seotud maa sihtotstarbega ja nende korrashoid on selle toetuse üks peamisi eesmärke, millele ühistegevus peaks keskenduma, kuna eesvoolude korrashoiu mõju on laiem. Muudatusega seatakse piirang metsaühistu põllumajandusmaal paiknevatele reguleeriva võrgu tegevustele, sest metsaühistud on loodud eelkõige metsa majandamiseks ja metsaühistu loomisel ei ole arvestatud maaparandussüsteemi toimimise põhimõttega. Seega kehtestatakse nõue, et taotluses võib kuni 30% reguleeriva võrgu pindalast paikneda ka põllumajandusmaal, ilma et see kahjustaks maaparandusseaduse alusel sätestatud ühistegevuse regulatsiooni rakendamist ning maaparandussüsteemi terviklikku toimimist. Muudatusega kehtestatav nõue on sihtgrupile tuttav, sest ka riikliku metsaparandustoetuse puhul rakendatakse analoogset 70% ulatuses metsamaal paiknemise nõuet. Muudatusega vähendatakse sihtgruppide sisest konkurentsi ja lähtutakse ühetaolistest nõuetest metsaparanduslike toetuste puhul.

Eelnõu punktis 5 sätestatud muudatusega täpsustatakse abikõlblikke kulusid ning viiakse käibemaksu abikõlblikkuse sätteid kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa

Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), artikli 69 lõike 3 punktiga c ja riikliku käibemaksuõigusega. Muudatuse eesmärk on tagada parem õigusselgus, sest käibemaks on abikõlblik ainult siis, kui toetuse saajal ei ole teoreetilist võimalust seda riigilt tagasi saada. See tähendab, et käibemaks ei ole abikõlblik ka juhul, kui toetuse saaja ei ole käibemaksukohustuslane, kuid omab kõiki võimalusi käibemaksukohustuslaseks registreerimiseks ja riigilt käibemaksu tagasisaamiseks.

Lisaks tuleb arvesse võtta ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1–96), artikli 30 lõiget 2, mille kohaselt tuleb vahendite kasutamisel järgida säästlikkuse ja tõhususe põhimõtet. Käibemaksu kontekstis saab säästlikuks ja tõhusaks pidada toetuse saaja vabatahtlikku käibemaksukohustuslaseks registreerimist enne projekti kulude tekkimist, kui on teada, et tal tekib projekti tegevuste tulemusena maksustatav käive. See annab toetuse saajale võimaluse projekti kuludelt sisendkäibemaksu mahaarvamise teel vältida käibemaksukulu kandmist. Kui toetuse saaja ei soovi nimetatud võimalust kasutada, jääb käibemaksukulu tema enda kanda.

Eestis saab ennast käibemaksukohustuslaseks registreerida olenemata tegevusvormist iga isik, kes tegeleb ettevõtlusega (käibemaksuseaduse (edaspidi KMS) § 2 lõike 2 kohaselt on ettevõtlus isiku iseseisev majandustegevus, mille käigus võõrandatakse kaupa või osutatakse teenust). KMS-i § 3 alusel on käibemaksukohustuslane ettevõtlusega tegelev isik, kaasa arvatud avalik-õiguslik juriidiline isik, või riigi-, valla- või linnaasutus, kes on registreeritud või kohustatud end registreerima maksukohustuslasena. Isik on füüsiline või juriidiline isik, sealhulgas avalik-õiguslik juriidiline isik, ja riigi-, valla- või linnaasutus.

Riigilt ei ole võimalik käibemaksu tagasi saada (sisendkäibemaksu arvestatud käibemaksust maha arvestada) isikutel, kes: 1) ei oma müügitulu (käivet) (KMS-i § 29); 2) tegutsevad vaid tegevusalal, mis on maksustatud 0% käibemaksumääraga (loetletud KMS-i § 15 lõikes 4); 3) tegutsevad vaid tegevusalal, mis on maksuvaba (KMS-i § 16).

Seega on käibemaks abikõlblik vaid erandjuhtudel. Isiku otsus loobuda võimalusest KMS-i alusel sisendkäibemaksu maha arvata või tagasi küsida ei ole aluseks käibemaksu abikõlblikuks lugemisel, sest Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 69 lõike 3 punkti c kohaselt on käibemaks abikõlblik vaid juhul, kui see on riigi käibemaksuõiguse alusel tagasi nõutav. Seega tuleb käibemaksu abikõlblikkuse hindamisel lähtuda KMS-ist, mitte toetuse saaja sise-eeskirjades ega otsustes tehtud valikutest käibemaksu tagasiküsimise kohta. Alused käibemaksu abikõlblikkuseks selle meetme raames on peaaegu olematud, mistõttu on viide käibemaksu võimalikule abikõlblikkusele pigem eksitav.

Eelnõu punktis 6 esitatud muudatustega luuakse paindlikumad võimalused toetuse taotlemiseks. Muudatuste kohaselt ei kehtestata määruses enam toetuse maksimaalsummat ühe taotlusvooru ehk kalendriaasta kohta, kuna see piirab taotlejate investeringute tegemisega seotud otsustusvabadust, mis omakorda võib suurendada taotlejate jaoks aja- ja halduskulu. Muudatuse kohaselt tekib taotlejal võimalus teha kogu investering ühel kalendriaastal või mitmel kalendriaastal vastavalt taotleja võimekusele, ületamata kogu

programmiperioodiks ettenähtud toetussummat. Toetuse maksimaalne suurus ühe taotleja kohta § 11 lõikes 1 toodud tegevuste puhul on 520 000 eurot arengukava programmiperioodil (§ 2 lõikes 2 nimetatud vähese tähtsusega abi saaja puhul ei tohi toetus koos muu vähese tähtsusega abiga ületada 200 000 eurot ettevõtjast taotleja või taotleja ettevõtjast liikme kohta jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta jooksul kokku). Määruse § 11 lõigetes 2 ja 3 toodud tegevuste (teede investeringuobjektide) puhul on toetuse maksimaalne suurus ühe taotleja kohta 60 000 eurot programmiperioodil. Kõigi tegevuste kohta kokku on võimalik toetust taotleda kogu programmiperioodil 580 000 eurot. Tegevuste all mõeldakse § 5 lõikes 1 nimetatud tegevusi, mille osaks on ka § 5 lõikes 4 toodud tegevused. Arengukava programmiperioodiks on aastad 2014–2020.

Eelnõu punktis 7 tehtava muudatuse kohaselt esitab taotleja enne toetuse taotlemist hiljemalt 1. augustiks Põllumajandusametile (edaspidi *PMA*) taotluse maaparandussüsteemi ehitusloa saamiseks, kui toetust taotletakse maaparanduslike investeringuobjektide ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks. Kehtiva maaparandusseaduse kohaselt teeb PMA ehitusloa andmise või ehitusloa andmisest keeldumise otsuse nõuetekohaste dokumentide saamisest arvates 10 tööpäeva jooksul. Väljakujunenud praktika kohaselt võtab aga ehitusloa menetlemine PMA-s kauem aega – olenevalt projektide mahukusest ja kompleksisusest umbes 1–2 kuud. Ka uues maaparandusseaduse eelnõus on leitud, et 10-tööpäevane ehitusloa menetlusajag on ebapiisav ja minnakse üles 30-päevasele menetlusajale, nagu ehitusseadustikus. Väga tihti esineb ehitusprojektides ka puudusi (u 20–30% on oluliste puudustega). Levinumad puudused on järgmised: projekt ei vasta projekteerimistingimustele ja -normidele, ebamõistlikud lahendused, arvutusvead, üldsõnalised seletuskirjad, vananenud kooskõlastused jne. Puuduste korral annab PMA tähtaja puuduste kõrvaldamiseks ning ehitusloa taotluse menetlustähtaeg algab puuduste kõrvaldamise päevast arvates. Samuti peab ehitusloa menetluse tähtaega mahtuma muu hulgas ka kooskõlastuste, nõusolekute ja arvamuste saamine. Ainuüksi Keskkonnaamet vaatab taotluse läbi hiljemalt kuu aja jooksul. Rääkimata asjaolust, kui taotletava tegevuse puhul on vaja teha keskkonnamõju hindamine – siis pikeneb ehitusloa menetluse tähtaeg, sest ehitusloa taotluse menetlust jätkatakse pärast keskkonnamõju hindamise tegemist, arvestades viimases toodud tulemusi.

Tähtaja kuu võrra varasemaks toomine aitab kaasa ehitusprojektide kvaliteedi parandamisele ja annab taotlejale kindluse, et ta jõuab enne toetuse taotlemise tähtaega esitada toetuse saamiseks nõuetekohased dokumendid, sh vajalikud hinnapakkumused.

Eelnõu punktiga 8 täpsustatakse õigusselguse huvides, et ka ehitatava maaparandussüsteemi teenindava tee korral on vajalik kohaliku omavalitsuse üksuse õiend selle kohta, et ehitatav teenindav tee on eratee ja et see ei ole määratud avalikuks kasutamiseks.

Eelnõu punkti 9 muudatus on seotud punktis 4 toodud muudatusega.

Eelnõu punktiga 10 täpsustatakse määrust õigusselguse huvides. Kui ettevõtjale või taotleja ettevõtjast liikmele kohandub vähese tähtsusega abi, esitab ta PRIA-le kinnituse § 11 lõikes 9 sätestatud nõudele vastavuse kohta ehk kas ta on ettevõtja komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8), artikli 2 lõike 2 tähenduses. Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 2 lõike 2 kohaselt hõlmab „üks ettevõtja“ kõik ettevõtted, mille vahel on vähemalt üks järgmistest suhetest:

1) ettevõtte omab teises ettevõttes aktsionäride või osanike häälteenamust;

- 2) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht- või järelevalveorgani liikmetest;
 - 3) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale;
 - 4) ettevõtte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike hälteenamust.
- Üheks ettevõtjaks peetakse ka ettevõtteid, mis on eelnimetatud punktides 1–4 kirjeldatud suhtes ühe või enama muu ettevõtte kaudu.

Vähese tähtsusega abi maksimaalse määra väljaselgitamisel vaadeldakse ettevõtete seoseid riigipõhiselt. Juhul kui ettevõtte A omanik kontrollib (läbi enamusosaluse 51%) ettevõtteid B ja C, siis tuleb A, B ja C lugeda üheks ettevõtteks, sest ettevõtte A omanik omab valitsevat mõju ettevõtetes B ja C. Andmed taotleja ja taotleja ettevõtjast liikme (mittetulundusühingu või metsaühistu ettevõtjast liige) kontserni liikmete ja taotleja üle lepingu või muul alusel valitsevat mõju omava ettevõtte kohta tuleb toetuse taotlejal märkida taotluse osaks olevale kinnituskirjale. Mittetulundusühingu või metsaühistu ettevõtjast liikme korral esitatakse kinnituskirjad ettevõtjate kaupa. Taotleja ja taotleja ettevõtja liige peavad kontrollima enda vähese tähtsusega abi andmeid. Taotleja esitab PRIA-le kokkuvõtte ettevõtjatest või metsaühistu ettevõtjatest liikmetest, kui on vähese tähtsusega abi saajaid, ja nende kinnituskirjad ning PRIA kontrollib, et vähese tähtsusega abi piirmäär poleks ületatud, ja kannab toetuse määramisel andmed riigiabi registrisse.

Eelnõu punktides 11 ja 12 struktureeritakse ringi toetuse saaja kohustused. Võrreldes kehtiva määruse tekstiga jaotatakse toetuse saaja kohustused komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014 artikli 35 alusel kolmeks: toetuskõlblikkuse kriteeriumid, kohustused ja muud kohustused. Nimetatud artikkel sätestab rikkumiste avastamise korral tingimused halduskaristuste kehtestamiseks.

Määruse § 19 lõikes 1 on sätestatud toetuskõlblikkuse kriteerium. Tegemist on sellise tingimusega, mis on läbivaks nõudeks ja millele peavad vastama nii taotleja kui ka toetuse saaja. Toetuskõlblikkuse kriteeriumi rikkumise korral toetust ei maksta või taotluse rahuldamise otsus tühistatakse täielikult (seni makstud toetus nõutakse tagasi).

Toetuskõlblikkuse tingimuseks on, et nii toetuse taotleja kui ka toetuse saaja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutist pankrotihaldurit või välja kuulutatud pankrotti.

Lõikes 2 on sätestatud toetuse saaja kohustused. Toetuse saaja kohustus on viia tegevus ellu kahe aasta jooksul. Samuti peab toetuse saaja säilitama ja kasutama investeringuobjekti sihtotstarbeliselt vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni ehk viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Lõikes 3 on sätestatud, et toetuse saaja peab tagama sihipärase kasutamise perioodi lõpuni kuivendussüsteemi reguleeriva võrgu investeringuobjekti puhul selle maa-ala sihtotstarbe ning juurdepääsutee investeringuobjekti puhul selle põllumajandusmaa ja erametsamaa sihtotstarbe, millele juurdepääsuks tee ehitati või rekonstrueeriti.

Eelnõu punktiga 12 täiendatakse määrust §-ga 19¹, millega sätestatakse toetuse saaja muud kohustused.

Lõikes 1 tuuakse välja need toetuse saaja kohustused, mida ta peab täitma vähemalt sihipärase kasutamise perioodi lõpuni. Sihipärase kasutamise periood on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Üheks olulisemaks kohustuseks on see, et toetuse saaja peab võimaldama teostada järelevalvet toetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle. Samuti peab toetuse saaja tagama maaparandussüsteemil hooldustööde tegemise maaparandusseaduse kohaselt, hooldama keskkonnarajatisena rajatud tuuletõkkeribale istutatud metsataimi ja metsataimede hävimise korral asendama need uutega ning teavitama viivitamata PRIA-t taotluses esitatud või toetatava tegevusega seotud andmete muutumisest.

Lõikes 2 sätestatakse need toetuse saaja kohustused, mida ta peab täitma vähemalt kuni PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmiseni. Need kohustused on järgmised: 1) taotleja ei ole samas asukohas asuva sama investeeringuobjekti kohta saanud „Eesti maaelu arengukava 2007–2013“ vahenditest toetust ega taotle samal ajal nimetatud investeeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi; 2) taotleja on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saanud ja tagasimaksmisele kulunud summa tagasi maksnud või toetuse tagasimakse ajatamise korral tagasimaksed tasunud etteantud summas; 3) taotlejal ei ole riikliku maksu võlga või riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ning maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas.

Lõikes 3 on sätestatud muud investeeringuga kaasnevad kohustused, sealhulgas punktis 5 sätestatud nõue, et taotlejal peab hiljemalt viimase maksetaotluse esitamise ajaks olema vastav väljavõtte kasutusloast või kasutuvõtuaktist maaparandusseaduse kohaselt. Ehitise kasutusele võtmine tõendab, et ehitis vastab ettenähtud nõuetele ja seda võib kasutada vastavalt selle otstarbele. Seega tagab eelnimetatud dokumendi olemasolu, et investeeringuobjekti saab sihtotstarbeliselt kasutada. Investeeringuobjekt peab olema sihtotstarbeliselt kasutuses viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Võrreldes kehtiva määrusega on eelnõu punktides 11 ja 12 sätestatud kohustused jaotatud lõigetes vastavalt sellele, millise ajani tuleb neid täita. Sellise jaotuse eesmärk on lihtsustada määruse rakendamist. Võrreldes kehtiva määrusega ühtegi uut kohustust toetuse saajale ei lisandu.

Eelnõu punktis 13 tunnistatakse kehtetuks § 20 lõige 6, sest vastava dokumendi esitamise kohustus on toodud muude kohustuste juurde § 19¹ lõike 3 punktis 5.

Eelnõu punktiga 14 täiendatakse määrust rakendussättega. Alates 2017. aastast välistatakse toetuse andmine Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratava Rail Balticu raudtee trassi koridori jäävale maal. Vabariigi Valitsuse 12. aprilli 2012. a korraldusega nr 173 algatati Harju, Rapla ja Pärnu maakonnaplaneeringu koostamine Rail Balticu raudtee trassi koridori asukoha määramiseks. Eelnõu koostamise ajaks on maakonnaplaneeringu koostamine jõudnud etappi, kus raudtee trassi koridori asukoht on põhimõtteliselt paigas ning läbi planeeringute avaliku väljapaneku ka elanikkonnale teada. Planeeritud ajakava kohaselt saab maakonnaplaneeringute kehtestamine suure tõenäosusega toimuma 2017. aastal.

Põllu-ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu toetuse abil kavandatud tegevused ei ole maakasutajale kiiret tulutoovad tegevused, vaid pikemaajalise mõjuga tegevused maa

viljelusväärtuse suurendamiseks. Toetuse määramine Rail Balticu trassi koridori jäävale maale jääksid toetuse abil seatud eesmärgid saavutamata, kuna toetus on mõeldud maatulundusmaa viljelusväärtuse suurendamisele ja sihtotstarbelise kasutuse tagamisele korrastatud kuivendussüsteemide ja juurdepääsuteede kaudu.

Algatatud maakonnaplaneeringute kohaselt moodustub Rail Balticu raudtee trassi koridor raudteemaast ja selle kaitsevööndist (66m) ning nihutamisruumist (olenevalt asukohast 142 või 42 m kummalgi pool raudteemaast ja kaitsevööndist). Toetust ei anta kogu Rail Balticu raudtee trassi koridori jääval maal tegevuste elluviimiseks. Kuigi nõ nihutamisruumi jääv maa võib jääda puutumatuks, ei ole toetuse andmine sellel alal tehtavateks tegevusteks õigustatud kahel põhjusel. Esiteks ei ole praeguseks hetkeks veel lõplikult teada, kuhu täpselt jääb raudteemaa (raudtee trassi täpne paiknemine selgub ehituse eelprojekti tulemuste alusel) ning teiseks peab arvestama ka raudtee ehituseks vajalike juurdepääsuteede ja ehitusmaterjali ladustamisplatside rajamise vajadusega.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 807/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätted (ELT L 227, 31.07.2014, lk 1–17), komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 808/2014, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 31.07.2014, lk 18–68), komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607), komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8), ning komisjoni määrus (EL) nr 702/2014 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 193, 01.07.2014, lk 1–75).

4. Määruse mõjud

4.1. Eelnõu üldised mõjud

Määruse muutmisega tagatakse eelkõige õigusselgus maaeluministri 29. juuli 2015. a määruse nr 76 "Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeringutoetus" rakendamisel. Määruse muutmisega taotleja ega toetuse saaja halduskoormus ei suurene.

4.1.1. Sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju

Kavandatavate muudatusega ei kaasne sotsiaalsed, sh demograafilist mõju.

4.1.2. Mõju majandusele

Kavandatavad muudatused omavad positiivset mõju põllumajanduse ja metsmajanduse taristu arengule. Täpsustavate ja selgitavate muudatuste tegemisel on arvesse võetud meetme 4.3 "Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu" esimese taotlusvooru rakendamisel saadud kogemusi. Sihtrühma suurus on väike kuni keskmine (keskmiselt 50 taotlejat kalendriaastas). Sihtrühmaks on ettevõtjad, mittetulundusühingud ja tulundusühistud, kellele on muudatused positiivsed, kuna eelnõu loob neile paremad ja selgemad tingimused toetuse taotlemiseks. Mõju ulatus on väike, kuna määruse muudatused taotlejate tegevuses erilisi negatiivseid muudatusi kaasa ei too ja taotlejatel puudub tarvidus muutustega kohanemiseks. Mõju avaldamise sagedus on keskmine (enamjaolt üks kord aastas või üks kord perioodil 2014–2020 taotletakse toetust) ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike. Järeldus mõju olulisuse kohta: kuna mõju ulatus, mõju avaldamise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike ning sihtrühma suurus on väike kuni keskmine (keskmiselt 50 taotlejat kalendriaastas), siis ei oma muudatus olulist mõju ja on oma iseloomult positiivne.

Kokkuvõtvalt suureneb meetme rakendamisel maaparandussüsteemide parema toimimise tulemusena põllumajanduslikus kasutuses oleva maa mullaviljakus ning seeläbi Eestis toodetava põllumajandustoodangu konkurentsivõime. Metsamaal paiknevate süsteemide parem hoid võimaldab metsi paremini majandada.

4.1.3. Mõju elu- ja looduskeskkonnale

Muudatuste mõju elu- ja looduskeskkonnale on neutraalne. Üldiselt aitab meetme rakendamine kaasa maaparanduse võimalike negatiivsete keskkonnamõjude leevendamisele ja likvideerimisele, seda eeskätt keskkonnakaitserajatise rajamise, rekonstrueerimise ja uuendamise abil. Toetatavate projektide tulemusena aidatakse kaasa veeseaduses sätestatud keskkonnaeesmärkide saavutamisele. I taotlusvooru toetuse määramise tulemusena ehitatakse, rekonstrueeritakse ja uuendatakse 37 keskkonnakaitserajatist, so iga rahuldatud taotluse kohta 1,2 keskkonnakaitserajatist.

4.1.4. Mõju riigiasutuste ja kohalike omavalitsusasutuste korraldusele

PRIA töökoormus nimetatud muudatuste rakendamisel ei muutu, kuna seoses elektroonsele taotlemisele ja menetlemisele üleminekuga on loodud tingimused üldise halduskoormuse vähendamiseks.

4.1.5. Mõju regionaalarengule

Määruse muudatuse mõju regionaalarengule on kaudne, kuid positiivne, olles seotud maade sihtotstarbelise kasutatavuse säilitamisega. Viimases taotlusvoorus 2016. a esitati 48 taotlust pea kõikidest maakondadest, v.a Võrumaalt. Samas I taotlusvooru tulemusena määrati toetust ka Võrumaale.

Olulisemate muudatuste mõjud

4.2. Muudatus 1 – aastane toetuse maksimaalsumma kaotamine (eelnõu punkt 6)

Muudatuse tulemusena ei kehtestata määruses enam toetuse maksimaalsummat ühe taotlusvooru kohta, millega luuakse paindlikumad võimalused taotlejale toetuse taotlemiseks ja suurendab taotlejate investeringute tegemisega seotud otsustusvabadust.

4.2.1. Sihtrühm

Toetuse taotlejad, kelleks on ettevõtjad, maaparandusühistud, metsaühistud ja mittetulundusühingud. Sihtrühma suurus on keskmiselt 50 taotlejat aastas.

4.2.2. Mõjud

Avaldub mõju majandusele (põllumajanduse ja metsamajanduse areng). Nimetatud muudatus omab positiivset mõju põllu- ja metsamajanduse arengule. Mõju ulatus on keskmine, muudatuse tagajärjel ei kaasne taotlejale kohanemiskulusi. Mõju avaldamise sagedus on väike (üldjuhul taotletakse toetust üks kord). Ebasoovitavate mõjude risk on väike, kuna eeldatavasti tajub sihtrühm muudatust positiivsena, sest taotlejad saavad toetatava tegevuse viia ellu vastavalt oma ettevõtte majanduslikule seisundile.

Järeldus mõju olulise kohta: kuna sihtgrupp on väike, mõju ulatus on keskmine, mõju avaldamise sagedus väike ja ebasoovitavate mõjude risk väike, siis kokkuvõttes võib öelda, et nimetatud muudatus on väheoluline ja sihtrühmale positiivne.

4.3. Muudatus 2 – muudatuse tulemusena esitab taotleja kuu aega varem Põllumajandusametile taotluse maaparandussüsteemi ehitusloa saamiseks (eelnõu punkt 7)

Mõju on maaparandussalal tegutsevatele ettevõtjatele ja PMA-le nii negatiivne kui ka positiivne.

4.3.1. Sihtrühm

- 1) taotlejad ehk maaparandussüsteemi omanikud;
- 2) ettevõtjad, kes tegutsevad maaparanduse projekteerimise alal;
- 3) ettevõtjad, kes tegutsevad maaparanduse ehitamise alal;
- 4) Põllumajandusamet.

Taotlejaid on keskmiselt 50 kalendriaastas. Eelkõige puudub vastav muudatus maaparandussüsteemi projekteerimise alal tegutsevate ettevõtjate sihtrühma. 2016. a taotlusvoorus oli 46 ehitusprojekti, mis koostati kümne erineva projekteerimise alal tegutseva ettevõtte poolt. Kokku on maaparandusalal tegutsevate ettevõtjate registri andmetel 51 projekteerimise alal tegutsevat ettevõtet. Mõjutab eeldatavasti 19% sihtrühmast.

Maaparanduse ehitusalal tegutsevaid ettevõtteid on 123, kes muudatuse tulemusena saavad esitada kvaliteetsed hinnapakumused.

Praegu on PMA-l 15 piirkondlikku keskust ja üldjoontes esitatakse 50 taotlust ühes taotlusvoorus/kalendriaastas. Reaalselt menetlevad neid 20 PMA inimest. Kokku on PMA-s töötajaid 231.

4.3.2. Mõjud

Avalduvad järgmised mõjud:

- 1) mõju majandusele;
- 2) mõju riigiasutusele.

4.3.2.1. Mõju majandusele

Nimetatud muudatus võib mõningal määral mõjutada 2017. a projektide valmimist, kuid järgnevatel aastatel on selle muudatuse mõju väike, sest nii taotlejad kui ka projekteerijad on teadlikud uuest ehitusloa esitamise tähtajast ja planeerivad oma tegemisi teadlikumalt. Laiemas nägemuses aitab tähtaja kuu võrra varasemaks toomine ehitusprojektide kvaliteeti parandada ja annab taotlejale kindluse, et jõutakse enne toetuse taotlemise tähtaega esitada toetuse saamiseks nõuetekohased dokumendid, sh vajalikud hinnapakumused.

4.3.2.2. Mõju riigiasutuste ja kohalike omavalitsusasutuste korraldusele
Mõjud PMA-le ei ole ülemäära olulised. Põllumajandusametil võib suureneeda töökoormus uue süsteemi juurutamisel, s.o 2017. aastal. Samas kaasab PMA ehitusloa menetlemise protsessi ka spetsialiste teistest PMA keskustest, kui nende haldusalas ei ole taotlusi või on neid vähe. Edasine töökoormus väheneb, sest kontrolliprotseduurid saavad 2017. a paika ja järgmistel aastatel osatakse töökoormust PMA keskuste vahel hajutada.

Mõjude olulise väljaselgitamine:

- 1) mõju ulatus on keskmine, kuna eeldab sihtrühma kohanemist regulatsiooniga 2017. a, kuid see ei põhjusta eeldatavasti kohanemiskursi järgmistel aastatel;
- 2) sisuline mõju avaldamine on keskmine. Kokkupuude on reeglipärane, aga mitte igapäevane;
- 3) sihtrühma suurus on keskmine;
- 4) ebasoovitavate mõjude risk on kokkuvõttes väike. Positiivne mõju kaalub üles 2017. a negatiivse mõju, sest projektide kvaliteet paraneb.

Järeldus mõju olulisuse kohta: kuna muudatuse mõju ulatus ja avaldumise sagedus on keskmine ning sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike, siis on muudatuse 2 mõju Põllumajandusametile ja maaparandusala ettevõtjatele oluline.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega lisakulusid ei kaasne. Määruse alusel antavat toetust rahastatakse 85% ulatuses Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) vahenditest ning 15% ulatuses Eesti riigi eelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Määruse kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise süsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks ministriumitele. Eelnõu saadeti informatsiooniks ka arengukava seirekomisjonile. Ministriumid kooskõlastasid eelnõu märkusteta. PMA esitas täiendusettepaneku lisada nõue, mis välistaks Rail Balticu koridori jäävale maale investeringutoetuse taotlemise. Kuivõrd Rail Balticu koridori jäävale alale toetuse andmise ei ole kooskõlas toetuse andmise eesmärgiga on alates 2017. aastast toetuse andmine tegevuse elluviimiseks, mida tehakse maal, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratakse Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohaks, välistatud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Illar Lemetti
Kantsler